

3-DET ER HØST, OG ÅRET ER 1944

Mange i Repvåg gjør seg klare til en huleboertilværelse. Folk har gjemt unna mel og annen proviant på forskjellige steder i fjellet.

Hvorfor vil ikke finnmarkingene dra frivillig sørover slik tyskerne formaner de om?

Det var flere årsaker. Folk kunne tro de var NS-medlemmer noe som skyldtes NS-propaganda som gikk ut på at Finnmarks befolkning skulle reddes unna russerne. Eller de trodde slett ikke at alle småsteder skulle bli brent. Og hele tiden trodde de at de snart skulle befris av de allierte. Og ikke minst trodde de at krigen snart skulle ta slutt.

Årbok for Nordkapp 1982:

Fra den 20.10.1944 da tvangsevakueringen skikkelig var i gang ble om lag 30.000 finnmarkinger sendt sørover.

Hundrevis stakk til fjells og bodde i jordgammer til krigen var over. De lot seg ikke tvangs-evakuere.

Da finnmarkingene spurte tyskerne hvor de skulle - pleide tyskerne å svare at: "Vestfjorden er dyp".

Det ville si at ethvert åpent hav var farlig fordi både engelske og russiske ubåter lå og ventet.

Nedbrenningen av Honningsvåg startet i begynnelsen av november 1944 og varte helt til lille julaften 1944.

13. Flukten fra Repvåg.

Liv og familien får plass på en fraktesbåt på vei sørover. Navnet på den båten husker ikke Liv og den er vanskelig å finne. Ikke en gang Statsarkivet greier å finne den. Det er fordi det er så mange evakueringsbåter på denne siden av Porsangerhalvøya akkurat i disse dagene. Men det kan være "Nordkappbanken". Se kapt.16. Det kan også ha vært MK Rossfjord som var eid av Olaf Bull. Dette var en stor fiskebåt.

Det er i hvertfall tirsdag den 7. november og Lille Arne er 11 dager gammel. På vei til fraktesbåten sklir Liv i blod og gørr fra slaktede kuer som var saltet ned i tønner på kaia. Den lukta kan aldri glemmes. Det skulle være stridsrasjoner til tyske soldater.

Tyske soldater patruljerer på kaia og jager de ned i båtene. De vil ha flyktningene fort av gårde -for alt det de evakuerte etterlater seg- skal plyndres og brennes.

De voksne prøver å skyfle ungene under dekk så de ikke skal se hva som skjer. Men Morfar- som er en tett kar med rødt hår og røde barter og som slett ikke er til å spøke med- blir så sint over det som skjer- at han må holdes nede av familien for ikke å være til irritasjon for de tyske soldatene. Det var ikke plass til opprør. Sivildbefolkningen hadde ingen stemme. De blir tvangsevakuert.

14. I fraktesbåten.

Da fraktesbåten går fra Repvåg- ser Liv en stripe av folk som går oppover fjellsiden. Det skulle vise seg at mellom 10.000 og 15.000 finnmarkinger rømte til fjells i disse ukene og ble der til krigen var over. Men hvor lenge skulle krigen vare?

Det var ingen som visste da at krigen skulle vare enda en vinter. Det er vel slik når det er krig- at man tenker seg at den må slutte i morgen? I hvert fall så fort som helst? For krig kan jo ikke være en varig tilstand. Den hadde allerede vart i over 4 år.

Mange bor i jordhuler i fjellet, denne vinteren. Mange omkommer i fjellene og noen blir til og med født oppe i fjellene. I ettertid blir de som overlever denne vinteren i fjellene kalt "hulebeboerne".

Mange av de som flyktet til fjells blir lokket ned igjen ved at tyske soldater venter med å brenne ned husene deres. Etter noen dager tror de at de er trygge og går ned til bygda og gården sin for å ta seg av kuene, hesten og katten. De blir fort arrestert og tvangssendt sørover. Så blir alt de eier lagt i aske.

Huleboerne ble ansett som en særlig stor fare for tyskerne- for disse ville jo kunne være til hjelp ved en eventuell invasjon fra øst.

Siden Lille Arne bare er 11 dager gammel blir det fort bestemt at Liv og familien skal flykte sørover for det ville bli for risikabelt å flykte opp i fjellene med et 11 dager gammelt barn.

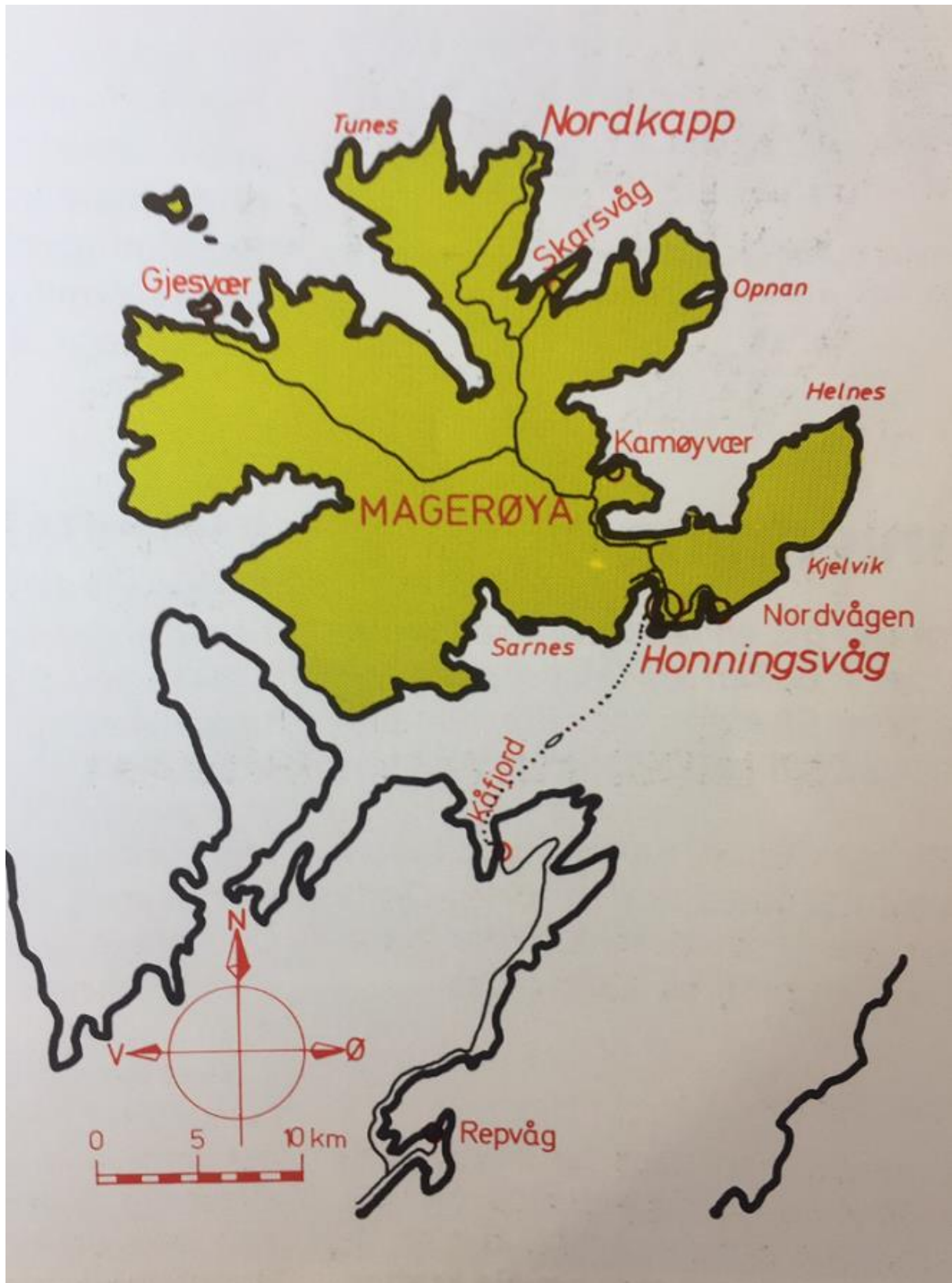
På vei mot Honningsvåg – (de måtte nordover før de kom sørover- se på kartet -) kommer det sjøsamer fra Manskarvika roende og som skal flykte i samme fraktesbåt. Robåter blir satt på vannet for å hente andre sjøsamer. De tar med seg folk fra alle viker de passerer på vei nordover. Fraktesbåten skal fylles opp. Alle skal evakueres.

Liv sitter i fraktesbåten på vei til Tromsø. Hun er 8 1/2 år.

Fraktesbåten er innredet med familiekøyer. Det er en køye til hver familie. I køya til Liv og familien hennes er det så lavt under taket at bare Egil på 3 år kan sitte med rak rygg.

Det er tett med folk. Og så får de lus! Liv og Ruth krangler om hvem som har fått flest lus. Liv har 17 men Ruth bare har 7. Da blir Ruth sur på Liv. Disse lusene skulle de slite med lenge etter at krigen var over. Det fantes ikke noe effektivt middel mot lus før lenge etter krigen. Bare DDT.

Fraktebåten har kurs for Tromsø via Hammerfest. Men først går de forbi Honningsvåg, hjemstedet som Liv hadde flyktet fra to år tidligere.

Under krigen var det båtforbindelse mellom øyene. (Nå er det tunneller.)

15. Honningsvåg i brann.

Da fraktebåten passerer Honningsvåg kan ikke Liv se hjemmet hun flyktet fra for bare røyk.

" Den brente jords taktikk" hadde nå brukt to uker fra Kirkenes til Honningsvåg.

Hele familien til Liv har tatt på seg dobbelt sett med undertøy. Da ble det litt mindre bagasje. Det var tyskerne som bestemte hvor lite bagasje hver familie kunne ta med seg. En "torv-veske" blir stappet full med bestikk og kjøkkenutstyr.

Og mor tar med seg noen håndbroderte duker. Hvis det skulle bli behov for det-så skal disse kunne brukes som bleier til lille Arne.

I dag bruker Liv disse dukene. Dette er håndbroderte duker med mange minner.

16. I Tromsø som flyktning. Tirpitz blir senket.

Den 12. november 1944 ankommer Liv Tromsø. Flukten fra Repvåg til Tromsø er over. I 6 dager har de vært stuert sammen på fraktebåten. Nå er de framme. Resten av turen – fram til Mosjøen skal gå med vanlig lokalbåt. Det er et hav av mennesker i byen. De aller fleste er flyktninger fra Finnmark og Nord-Troms. Og tusenvis av tyske soldater som skriker og beordrer folk videre. Det er et rent kaos.

De færreste flyktningene vet hvor de skal. Familien til Liv vet at de skal til Mosjøen. De skal i morgen finne lokalbåten "Glimmingen".

Liv: "Nordkappbanken" kom også til Tromsø denne dagen.

Den kom fra Repvåg. Det kan være sannsynlig at du var med denne båten, Liv. Men denne båten var i en konvoy med mange andre fraktebåter med evakuerende. Det var i denne båten din tante Ingrid med sin familie evakuerte. "Nordkappbanken" var en stor båt eid av din tante Ingrids onkel. "Han kom og hentet oss med flere så langt det var plass å sitte. " Denne natta var det veldig mange båter med flyktninger på vei sørover. "Alle var mørklagt så de ikke skulle sees av Russerfly som kretset på stjerneklar himmel over de." (Kilde: Årbok for Nordkapp 1982 s. 42.)

Liv og familien har kommet til Tromsø. Klokka er 09:00 denne klare november-morgenen. Det er fint vær.

Plutselig høres det bombing og eksplosjoner ute på fjorden. Svart røyk stiger til himmels. Ingen vet hva som skjer. Bombingen høres ut som om den er rett over hodet på dem. Liv- du må ha vært redd?

Liv og alle ungene blir pakket inn i dyner og stappet ned i store vaske-baljer og flyttet til kjellers. Lyden av flydur og bomber er øredøvende.

Liv er midt i historien som aldri skal glemmes.

Det som de ikke visste da- var at det kom 32 bombefly som slapp 29 bomber og to av disse traff Tirpitz. Det vil si at 27 bomber traff andre mål rundt. Se på kartet. Det kunne gått skikkelig galt for enda flere. Dette er

den uken Tromsø var helt overfylt med flyktninger som kom østfra med båter, biler busser og til fots.

Liv er midt inne i krigshistorien. Hun er i Tromsø. I en kjeller- inntullet i dyner. Og hun har familien rundt seg. Hvor redd kan man bli under så mange bomber?

Foreldrene må ha vært veldig rolige siden Liv ikke husker spesielt mye frykt fra denne dagen.